

– så funkar det

De franska revolutionärerna grep efter den då framväxande idén om ett odelbart folk, en folkvilja utan sprickor och ett revolutionärt parti som dess suveräna uttolkare och ledstjärna. Man ersatte helt enkelt den halsuggna monarken med den centralstyrda nationalstaten. Det gränslösa politiska våldet – mot de oppositionella, minoriteterna och de "missanpassade" – fick på så vis sin moderna filosofi.

I USA valde de istället en annan gammal europeisk styrelseform: den federala. Den suveräna makten spreds ut från en enda mittpunkt till många olika.

På så vis kunde de undvika den europeiska maktkoncentrationen, och därmed skapa ett konstitutionellt skydd för olika åsikter, religioner, världsåskådningar och nationella gemenskaper – men med den vita hud-

färgen som exklusiv passersedel till politikens frihetsrike.

De europeiska nationellt definierade centralstaterna, som fått sin första preliminära form under den franska revolutionen, utmynnade under 1900-talet i minoritetsförtryck, etniska rensningar, olika slags diktaturer, auktoritära folkledare, kommunistisk massterror och till sist även Förintelsen. Arendts fråga om den franska revolutionen framstår som ett försök att bättre förstå Europas förfärliga öde – det hon själv tvingats fly från.

Det är kanske lite långsökt, men fullt möjligt, att betrakta det plågsamt långsamma försöket att förena Europa i en federal ordning som en vilja att fullborda den franska revolutionen genom att ta språnget från befrielsens avlägsna ögonblick in i frihetens federala arkitektur. Det är ingen tillfällighet att Hannah Arendt under några år var engagerad Europafederalist. Friheten kräver fortfarande en revolutionär anda.

PER WIRTÉN
frilansskribent och författare

Hanna Arendt (1906-1975).

FOTO: AP

PRESSTÖD

KRÖNIKA

Tryckfrihetsexperten Nils Funcke anser att det finns anledning till oro om staten tillåts ha för mycket makt över innehållet i medierna.

Förändrat stöd behövs – för att begränsa statens möjligheter att styra.

Tidningsutgivarna tar ett steg framåt när de borde ha tagit tre, medan staten tar sjumilakliv mot ökad kontroll. Det är slutsatsen jag måste dra efter TU:s inlägg på DN debatt den 12 april.

Presstödet har sedan det infördes 1971 varit en het potatis inom dagspressen. Liberala tidningar har varit emot medan socialdemokratiska och centerpartistiska samt Svenska Dagbladet har varit för. Föreningen TU har undvikit frågan för att inte slitats itu.

I sin reservation till den första pressutredningen 1965 menade NWT-koncernens skapare Gustaf Ander att bidrag gör tidningarna beroende av myndighetsbeslut. Oberoendet hotas liksom pressens roll som samhällsbevakare.

Han skulle bara anat vad som komma skulle.

Regeringen beslutade i december 2018 att det nya mediestödet endast ska gå till nyhetsmedier med "hög kvalitet". Myndigheten för press, radio och tv har tolkat det som att nyhetsmedier som "uppmärksammar till brott, sprider desinformation eller vilseleder kring vetenskap" eller inte upprätthåller en "god medieetisk sed" inte ska beviljas stöd. Mediestödsnämnden nekade webb-tidningen Newsvoice stöd eftersom den publicerat "artiklar med ett innehåll som inte förefaller grundas på vetenskap eller fakta".

I alla tider har staten via sina myndigheter med vädjanden, restriktioner, hot om censurlagar, indragningar, administrativa åtgärder med eller utan stöd i grundlag försökt kontrollera opinionen. Allt i statsnyttans namn. Lägg därtill nu honungsfällan med mediestödet. Den som är satt i bidragsberoende är inte fri.

Att staten skulle avhända sig möjligheten att styra opinionen är inte sannolikt. Istället väntar nya inskränkningar och begränsningar. Det torde vara en tidsfråga innan det traditionella presstödet prövas på samma sätt som mediestödet.

TU vill nu ersätta det selektiva stödet med generella stödåtgärder. Gott så. Men varför ska de generella åtgärderna vara förbehållna dagspressen och nyhetsmedier? De är långt ifrån de enda som skapar opinion och sprider upplysning.

Generella åtgärder ska tillämpas generellt för alla som verkar inom tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser. Samma ramar och regler, samma pålagor och samma förmåner oavsett om det är en webbtidning, dagspresskoncern, bokförlag eller kommersiell radio och tv. Det utesluter inte att staten finansierar public service-tv och -radio.

Myndigheten för press, radio och tv och dess två nämnder, Mediestödsnämnden och Granskningsnämnden, påverkar idag mediemarknaden respektive vad som ska få sändas i radio och tv. Myndigheten utgör regeringens förlängda arm. Om samhällsklimatet hårdnar eller trycket mot Sverige från utlandet blir för starkt kommer myndigheten att stöpas om till något som uppträder som ett "censurorgan", precis som vi fick Pressnämnden och Statens informationsstyrelse under andra världskriget.

Att låta kraven på ett förändrat presstöd gälla alla som bidrar till den fria åsiktsbildningen och därmed begränsa statens styrmöjligheter. Det vore att ta tre steg framåt och behandla yttrandefriheten som en angelägenhet för alla.

NILS FUNCKE

Tryckfrihetsexpert, Publicistklubbens representant i Mediernas etiknämnd